

ОПШТИНА МЕРОШИНА

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА

***ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ
РАДНЕ ЗОНЕ "ЈУГБОГДАНОВАЦ"***

НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Мерошина, 2020. година

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ РАДНЕ ЗОНЕ "ЈУГБОГДАНОВАЦ" НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Носилац израде:

ОПШТИНСКА УПРАВА ОПШТИНЕ МЕРОШИНА

Обрађивач:

ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ НИШ

Директор

мр Мирољуб Станковић, дипл.инж.арх.

Руководилац израде извештаја:

мр Дејан Стојановић, дипл.просторни.планер

Синтезни тим Стратешке процене:

мр Дејан Стојановић, дипл.просторни планер

Невена Петровић, дипл.инж.зашт.жив.сред.

САДРЖАЈ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	1
ПолазнеосновеСтратешкепроцене	3
1.1 Прегледпредмета, садржајаициљеваПланаиодносапремадругимпланскимдокументима	4
1.1.1 ПредметПросторногплана	
1.1.2 Садржај Просторног плана	
1.1.3 Циљеви заштите, развоја и уређења у Просторном плану	
1.1.4 Однос према другим документима – стратегијама, плановима и програмима	
1.2 Стање и фактори природе и животне средине на планском подручју и елементи животне средине за које постоји могућност да буду угрожени	4
1.2.1 Стање и фактори природе и животне средине	
1.2.2 Елементиживотнесрединезакојепостојимогућностдабудуизложени значајном утицају	
II Општи и посебни циљеви Стратешке процене и избор индикатора	8
2.1 Полазишта и основе општих и посебних циљева	8
2.2 Избор посебних циљева и индикатора	8
III Процена могућих утицаја на животну средину	9
3.1 Разматранапитањаипроблемизаштитеприроде и животнесрединеуПросторном плануиобразложењеразлогазаизостављањеодређенихпитањаипроблемаизпуступка Стратешке процене	10
3.2 Приказ варијантних решења Просторног плана	10
3.3 Претходне консултације са заинтересованим органима и организацијама	11
3.4 Евалуација карактеристика и значаја утицаја стратешких опредељења	11
3.5 Кумулативни и синергетски ефекти	16
3.6 Опис мера за предупређење и смањење негативних и повећање позитивних утицаја на животну средину	16
IV Смернице за израду стратешких процена на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину	18
V Програм праћења стања животне средине у току спровођења Плана	19
5.1 Мониторинг систем за контролу квалитета вода	20
5.2 Мониторинг систем за контролу квалитета ваздуха	20
5.3 Мониторинг систем за контролу квалитета земљишта	20
5.4. Мониторинг буке	21
5.5. Мониторинг природних вредности	21
VI Приказ коришћене методологије и тешкоће у изради Стратешке процене	22
VII Приказ начина одлучивања	22
VIII Учешће заинтересованих страна у поступку израде и разматрања Извештаја о Стратешкој процени	23
IX Закључци - завршни, нетехнички резиме	23
9.1 Приказ закључака Извештаја о Стратешкој процени утицаја на животну средину	23

Списак табела у Извештају о стратешкој процени

Табела 1. *Циљеви и индикатори Стратешке процене*

Табела 2. *Ознаке посебних циљева Стратешке процене*

Табела 3. *Критеријуми за оцењивање величине утицаја*

Табела 4. *Критеријуми за вредновање просторних размера утицаја*

Табела 5. *Скала за процену вероватноће утицаја*

Табела 6. *Планска решења у Просторном плану обухваћена проценом утицаја*

Табела 7. *Процена величине утицаја Просторног плана на животну средину*

Табела 8. *Процена просторних размера утицаја Просторног плана на животну средину*

Табела 9. *Процена вероватноће утицаја Просторног плана на животну средину*

Табела 10. *Процена времена трајања утицаја Просторног плана на животну средину*

Табела 11. *Збирни утицаји Просторног плана на животну средину са образложењем утицаја*

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације Радне зоне „Југбогданавац“ на животну средину (у даљем тексту: Стратешка процена), припремљен је на основу Одлуке о изради Плана детаљне регулације Радне зоне "Југбогданавац", ("Сл.лист града Ниша", бр.61/18) (у даљем тексту: Одлука).

Стратешка процена развојних планова и програма ради се на основу Закона о Стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", број 135/04 и 88/10) (у даљем тексту: Закон). Закон је усклађен са европским директивама у овој области и у њему су директно имплементиране одредбе Директиве ЕУ 2001/42/ЕЦ (The Strategic Environmental Assessment Directive - European Directive 2001/42/EC on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment). Самим тим, применом ове Директиве је утврђена обавеза израде стратешке процене утицаја планских докумената на животну средину према одређеним критеријумима, релевантним у области заштите животне средине, природних и културних добара и вредности. Поред тога, ова Стратешка процена усклађена са Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – испр., 64/10 – одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 – одлука УС, 50/13 – одлука УС, 98/13 – одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 – др. закон и 9/20), начелима заштите и одрживог коришћења природних ресурса, вредности и добара утврђених чланом 5. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – испр., 14/16 и 95/18), Уредбом о режимима заштите („Службени гласник РС”, бр. 31/12), Закона о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11 – др. закони и 99/11 – др. Закон), Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09 – др.закон, 72/09 – др.закон, 43/11 – одлука УС, 14/2016, 76/2018, 95/2018 – др. закон и 95/2018 – др. закон), Законом о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11- др. закони и 99/11 – др. закон), Законом о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18 – др.закон), Законом о туризму („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 17/19), одредбама Закона о Просторном плану Републике Србије („Службени гласник РС”, број 88/10), Уредбом о утврђивању Водопривредне основе Републике Србије („Службени гласник РС”, број 11/02), Уредбом о еколошкој мрежи („Службени гласник РС”, бр. 102/10) и другим важећим одлукама и стратегијама Владе, актима и документима.

План детаљне регулације Радне зоне „Југбогданавац“ (у даљем тексту: План) израђује се ради обезбеђивања планског основа за изградњу и развој мини и макро предузећа у секторима пољопривреде, пољопривредно-прехрамбене индустрије и делатности терцијалног сектора (трговина, занатство и домаћа радиност).

Ова Стратешка процена представља резултат вредновања могућих утицаја приоритетних планских решења и пропозиција на заштиту природе и заштиту животне средине.

Стратешка процена представља инструмент заштите животне средине, тако што се у почетним фазама доношења одлука о будућем развоју укључују питања заштите (природе, животне средине, културних добара), што резултира претходним усаглашавањем заштитних и развојних интереса. Стратешком проценом обезбеђује се виши ниво заштите животне средине и интеграције захтева заштите и развојних потреба и интереса, уграђивањем начела и циљева заштите у планске документе у циљу достизања одрживог развоја.

Стратешком проценом нарочито је омогућено:

- *остваривање бољег, прихватљивог баланса између просторно-еколошких, социо-економских и политичких фактора,*
- *разматрање значајних утицаја варијантних решења Плана на животну средину и оцена (евалуирање) планских решења у односу на циљеве заштите (природних добара и непокретних културних вредности);*
- *дефинисање посебних мера заштите природе и животне средине, као и праћење остваривања (мониторинг) ових мера на планском подручју;*
- *активно укључивање заинтересованих актера (интересних група) у процес доношења одлука (активна партиципација) о будућем развоју, имајући у виду оптимално решење са становишта заштите природе и животне средине, а у складу са принципима Архуске конвенције;*
- *даљу разраду инструмената заштите природе и животне средине, уз дефинисање смерница, односно даљих активности на нижим хијерархијским нивоима.*

Стратешка процена представља инструмент просторног планирања и планирања заштите животне средине којим се интегришу циљеви и принципи одрживог развоја у просторним плановима, у циљу потпуног спречавања или ограничења негативних утицаја на животну средину, здравље и квалитет живота људи, биодиверзитет, геодиверзитет, станишта и природна и непокретна културна добра.

Стратешком проценом утврђују се ефекти ширег значаја (кумулятивни и синергетски), утврђују се оквири за анализу утицаја конкретних пројеката, укључујући и претходну идентификацију проблема и утицаја који заслужују виши степен детаљности у истраживању; утврђује хијерархијски оквир за даље спровођење поступка и активности заштите животне на планском подручју; и омогућава се варијантна разрада планских решења.

У изради Стратешке процене примењени су принципи одрживог развоја, еколошке одрживости, економске оправданости и социјалне прихватљивости. С друге стране, одредбама Закона утврђена су начела Стратешке процене, и то начела: одрживог развоја, интегралности, предострожности, хијерархије и координације, учешћа јавности. Овим начелима обезбеђује се свеобухватни инструментаријум и оквир за усклађивање техно-економских, друштвених и природних система у целокупном развоју, укључујући и локационе факторе просторног развоја.

Укључивањем услова заштите животне средине и заштите природе у План кроз инструмент Стратешке процене, даје се обавезујући - интегрални оквир заштите превасходно природних вредности и параметара квалитета животне средине, реализацијом кроз одговарајуће међусекторске планове, програме и пројекте. С тим у вези, свако од приоритетних планских решења је дефинисано у потпуности у складу са захтевима заштите животне средине и заштите природе. С друге стране, реализација тих планских решења ће спречити или смањити постојеће негативне утицаје на природне вредности и животну средину. Између осталог, ова стратешка процена је мапирала изворе загађења и дала могућности за њихово ублажавање или потпуно отклањање применом прописаних мера заштите квалитета параметара животне средине.

У поступку Стратешке процене остварена је координација између заинтересованих органа и организација, као и неопходне консултације са актерима просторног развоја и добијени услови и мишљења од Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре-Сектор за просторно планирање и урбанизам, Београд,, Министарства одбране – сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру, Београд, Министарства унутрашњих послова – сектор за ванредне ситуације у Нишу, Секретаријата за заштиту животне средине Ниш, Завода за заштиту споменика културе Ниш, Завода за заштиту природе Србије, Предузећа за телекомуникације а.д. „Телеком Србија“ Дирекција за технику-Сектор за фиксну приступну мрежу, Служба за планирање и изградњу мреже Ниш, Предузећа за изградњу гасоводних

система, транспорт и промет природног гаса -, „Yugorosgaz“ a.d, ЈП „Србијагаз“-Сектор за развој, ЈП „Електромережа Србије“ а.д. Београд, ЈП „ТРАНСНАФТА“Београд, ЈП „Путеви Србије“ Београд, ЈКП „Дирекције за јавни превоз Града Ниша“, „ЕПС Дистрибуција“ Прокупље, ЈКП за водовод и канализацију „Наисус“ Ниш и ЈКП „Мерошина“.

У складу са законским одредбама и европском праксом, Извештај о Стратешкој процени обрађује:

- полазне основе Стратешке процене,
- опште и посебне циљеве Стратешке процене и избор индикатора,
- процену могућих утицаја са описом мера предвиђених за смањење негативних утицаја на животну средину,
- смернице за израду стратешких процена на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину,
- програм праћења стања животне средине у току спровођења плана,
- приказ коришћене методологије и тешкоће у изради Стратешке процене,
- приказ начина одлучивања, опис разлога одлучујућих за избор датог плана са аспекта разматраних варијантних решења и приказ начина на који су питања животне средине укључена у план,
- закључке до којих се дошло током израде Извештаја о Стратешкој процени, који су представљени на начин разумљив јавности (формулисани као нетехнички резиме) и други подаци од значаја за Стратешку процену.

Овај елаборат представља резултат провере, разјашњења и унапређења примене принципа одрживог развоја и заштите природних и културних вредности и животне средине у изради Плана, уз уважавање услова и стручних препорука органа и институција и мишљења грађана који се односе на потребу елиминисања или ограничавања негативних ефеката на природне и културне вредности и животну средину и квалитет живота становника подручја Плана, уважавајући при томе следеће циљеве: заштиту и одрживо коришћење природног и културног наслеђа и одрживу животну средину, просторно-функционалну интегрисаност и обнављање/јачање веза са окружењем, интегрисање интереса заштите и развоја, унапређење саобраћајне приступачности, инфраструктурне и комуналне опремљености, развој културног и регионалног идентитета, унапређење територијалне кохезије, субвенционарност и јавно-приватно партнерство, перманентну едукација грађана и администрације и учешће јавности у одлучивању, заштиту јавног интереса, јавних добара и добара у општој употреби и релативизацију конфликта у заштити природних и културних вредности и одрживом развоју локалних заједница као, и у односу на развој других посебних намена обухваћеног подручја.

Закључак Извештаја је да су ти циљеви (уз услов спровођења мера за отклањање негативних ефеката појединих решења) оствариви и да изабрана и утврђена планска решења неће угрозити вредности природног и културног наслеђа и животне средине, уз јасну препоруку о доследној примени Плана и смерница које се односе на очување животне средине, уређење простора и коришћење природних ресурса.

I Полазне основе Стратешке процене

Полазне основе Стратешке процене обухватају:

- 1) кратак преглед предмета, садржаја и циљева Плана и односа према другим планским документима;
- 2) преглед постојећег стања и квалитета животне средине подручја на које се Извештај односи;
- 3) карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају;
- 4) разматрана питања и проблеме заштите животне средине у Плану и образложење разлога за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене;

- 5) приказ и оцену припремљених варијантних решења у односу на заштиту животне средине у Плану, укључујући варијантно решење нереализовања Плана и најповољније решење са становишта заштите природе, културних вредности и животне средине;
- 6) резултате претходних консултација са заинтересованим органима и организацијама битне за Стратешку процену.

1.1 Преглед предмета, садржаја и циљева Плана и односа према другим планским документима

1.1.1 Предмет Плана

Предмет Плана представља део подручја у обухвату Просторног плана општине Мeroшина ("Сл.лист Града Ниша", бр.78/12, 17/15 и 56/17).

Подручје Плана налази се западно од насеља Мeroшина, у средишњем делу Општине Мeroшина, обухватајући катастарске парцеле у оквиру катастарске општине Југ Богдановац. Планом се разрађује подручје од 22,20ha.

1.1.2 Садржај Плана

У изради Плана и овог Извештаја о Стратешкој процени примењен је приступ интегралног и континуалног планирања са нагласком на тражењу мере одрживости кроз интеграцију циљева и потреба заштите природних вредности, очувања постојећег квалитета животне средине, квалитета живота становника и друштвено-економског развоја. Као кључни развојни ослоњци разматрани су заштита природе, природних вредности и животне средине као приоритетне активности са којима ће бити усклађене све друге активности на подручју Плана.

1.1.3 Циљеви заштите, развоја и уређења у Плану

Циљ израде Плана је дефинисање детаљне намене земљишта; попис парцела и опис локација за јавне површине, садржаје и објекте; трасе и капацитете за саобраћајну, енергетску, комуналну и другу инфраструктуру, као и утврђивање правила уређења и правила грађења.

Циљ израде предметног Плана је обезбеђење планског основа за изградњу и развој мини и макро предузећа у секторима пољопривреде, пољопривредно-прехрамбене индустрије и делатности терцијалног сектора (трговина, занатство и домаћа радиност).

1.1.4 Однос према другим документима - стратегијама, плановима и програмима

Плански основ садржан је у:

- Регионалном просторном плану за подручје Нишавског, Пиротског и Топличког управног округа ("Службени лист Града Ниша", бр.1/13) и
- Просторном плану општине Мeroшина ("Службени лист Града Ниша", бр.78/12, 17/15 и 56/17).

1.2 Стање и фактори природе и животне средине на планском подручју и елементи животне средине за које постоји могућност да буду угрожени

1.2.1 Стање и фактори природе и животне средине

1) Геолошке карактеристике и рудно богатство

За геолошку структуру ширег подручја Плана од великог су значаја тектонска збивања која су се манифестовала на различите начине, а нарочито расед Јужне Мораве који на сутоку са Јастребачко-Топоничким раседом означава границу различитих геолошких формациј-прекамбријских гнајсева и језерских доњомиоценских наноса који покривају и највећи део планског подручја. У алувијалним равнинама Јужне Мораве, Крајковачке и Југбогдановачке реке јављају се пешчани спрудови и песковите глине.

Рудно и минерално богатство ширег планског подручја је релативно скромно. На основу геолошких проспекција регистровани су *бентонит* и *туф* на потезу Баличевац-Мраморски поток, *кварцит* на падини Малог Јастрепаца код села Азбресница, *бигар* на потезу Биљег-Облачина, *амфилот* на потезу Дудулајце-Крајковац, *глина* код села Мраморски поток, као и присуство неметала (*песка* и *шљунка*) у артеским подземним водама алувијуму Јужне Мораве, Крајковачке и Југбогдановачке реке.

2) Геоморфолошке карактеристике

На ширем планском подручју заступљен је рељеф изграђен тектонским и флувио-денудационим процесима. За морфоструктуру од великог је значаја продужени расед Јужне Мораве који се од Рибарске Бање наставља према југоистоку и одваја блок Великог Јастрепа од блока Малог Јастрепа. Главне црте морфолошке структуре рељефа ширег планског подручја одређује планина Мали Јастребац, западни део Нишке котлине и северни део планине Добрич. У зависности од интензитета ерозије и петрографског састава терена, на територији Општине Меровина профили речних корита су се непрекидно мењали, тако да данас неке реке имају клисурасте долине, друге благе и широке, ерозивна проширења, а код Јужне Мораве су са полигонетским обележјем. Јаруге су честе у котлинском делу планског подручја.

3) Хидрогеолошке и хидрографске карактеристике

Водоток који се налази најближе планском подручју јесте Југбогдановачка река, која представља значајни бујични водоток. Југбогдановачка река је лева притока реке Топлице (река II класе) и настаје од Девчанске реке која се као лева саставница у селу Доња Девча састаје са Кореначком реком. Код села Југ Богдановац добија име Југбогдановачка река. Постоје значајне резерве подземних вода на планском подручју.

4) Биљни и животињски свет, биодиверзитет

Шуме су биле главни биљни покривач планског подручја, али су услед крчења готово нестале у котлинским заравнима и широким косама. Биљни свет се своди на појединачне саднице и уређене зелене површине, њиве, оранице и баште. Становништво се бави углавном узгојем воћа (вишња и шљива) и поврћа (парадајз, паприка). Постојеће зеленило је угрожено аерозагађењем и водом која спира штетне материје са објеката. Постоји потпуни губитак вегетације на местима изградње објеката и саобраћајница. Животињски свет на подручју Плана: корњаче, жабе, зелембаћи, гуштери, смукви, неке врсте инсеката (губар (*Lumantia dispar*), скакавац, цврчак, мрав (*Formicidae*), јеленак, разни лептири (*Lepidoptera*) и бубамара), сисари (зец (*Lepus europaeus*), ласица (*Mustela nivalis*) и хрчак (*Cricetinae*)). Представници птица су: шумска сова (*Strix aluco*), буљина (*Bubo bubo*), детлић (*Picinae*), орао (*Aquila sp.*), сврака (*Pica pica*), кукавица (*Cuculus canorus*), кос (*Turdus merula*), препелица (*Coturnix coturnix*), штиглица (*Carduelis carduelis*), фазан (*Phasianus colchicus*) итд.

5) Клима и климатске карактеристике

На ширем планском подручју углавном је заступљен умерено топли климат са израженим степеном континенталности. Најниже температуре ваздуха су у јануару, а највише у јулу. Овакве термичке прилике и односи прелазних годишњих доба посебна су одлика регионалног низијског климата. Ветар је веома важан елемент поднебља овог подручја јер утиче на температуру ваздуха, његову влажност, испаравање и количину падавина. Ветар из источног квадранта – "кошава" преовлађује у зиму, јесен и пролеће, док у лето ту улогу преузима северозападни. Годишњи плувиометријски режим је повољан са летом и јесени као најкишовитијим годишњим добима, док су зима и пролеће годишња доба са најмањом висином падавина. Снежни покривач траје 40 дана у просеку.

6) Земљиште

Дејством разних фактора створени су разноврсни типови и подтипови тла на ширем подручју Плана. На подручју се формирају алувијална земљишта, смонице, гајњаче, делувијум и подзоласта земљишта. Доминирају земљишта средњег бонитета (од треће до пете бонитетне класе), погодна за ратарство и воћарство, док је висок проценат земљишта ниског бонитета (од шесте до осме бонитетне класе) са веома озбиљним ограничењима коришћења за друге намене осим за сточарство (ливаде и пашњаци) и гајење шума. У долинским равнима Југбогдановачке реке заступљен је алувијум. Еутрично смеђе земљиште после смонице заузима највеће пространство на планском подручју. Пољопривредно земљиште је углавном представљено њивама, ораницама и баштама.

7) Воде, ваздух и бука

Загађивање водана ширем планском подручју потиче од отпадних насељских вода, лоше санитације (неизграђеност канализационе инфраструктуре), саобраћаја, сметлишта отпада у близини речних токова. На Југбогдановачкој реци нема станица за мониторинг квалитета површинских вода, јер је у питању мањи водоток. Ова река је једна од најважнијих притока Јужне Мораве која има бројне загађиваче.

Мониторинг квалитета ваздуха се не врши. На загађење ваздуха утиче саобраћај, пољопривредне активности (сточарство и ђубрива), кућна ложишта (неизграђен гасовод) и дивље депоније. Цела територија Општине Меровина има врло неповољан положај јер се целом својом изграђеном површином налази у котлини. Смер ветрова и брзина утичу на распрострањење загађујућих супстанци и на квалитет ваздуха. Најчешћи смер ветра је северозападни. Највећи утицај има саобраћај државним путем I реда број 35 који пресеца подручје Плана. Друмски саобраћај представља извор загађујућих материја угљен монооксида, угљен-диоксида и чађи. Дуж локалног пута јавља се повећана зашрашеност у току сушних летњих месеци.

Систематски мониторинг буке се не врши. Потенцијални извори буке везани су за одвијање интензивног саобраћаја. Доминантни извор буке на посматраном простору је постојећи пут I реда број 35, као линеарни извор буке.

8) Геосеизмичност

Усеизмолошкомо погледу, највећидео подручја Плана припадоноикојаусеизмичкојкарти Републичког сеизмолошког завода за повратни период од 100 година, припадоно са могућим интензитетом удара од VII° Меркалијевескале.

9) Рецентни геоморфолошки процеси

Поједини делови подручја Плана су изложени процесима јаке ерозије. Ти процеси, показују тренд смиривања, у последњих неколико деценија, али је присутна велика опасност њиховог разбуктавања у случају неправилног опхођења са травним и шумским покривачем, односно неадекватне обраде земљишта или непажљиве изградње саобраћајница и других објеката.

10) Остале природне непогоде и пожари

Шире подручје Плана је изложено потенцијалном ризику од елементарних непогода, у првом реду од бујичних поплава, затим атмосферских непогода, одроњавања и клизања земљишта, земљотреса и др.

1.2.2. Елементи животне средине за које постоји могућност да буду изложени значајном утицају

Најважнији извор загађивања ваздуха представља саобраћај који се одвија доминантним државним путем Б реда број 35 који пресеца планско подручје. Друмски саобраћај представља извор загађујућих материја угљен монооксида, угљен-диоксида и чађи. На квалитет ваздуха утичу и дивље депоније и индивидуална кућна ложишта на чврста горива (нема изведене гасоводне мреже). Кућна ложишта у зимском периоду, због неразвијеног система даљинског грејања могу довести до значајнијег угрожавања квалитета ваздуха. У зимском периоду може доћи и до појаве смога као последице изражене концентрације загађујућих материја из кућних ложишта и моторних возила. Концентрација сумпора и чађи у том периоду у зависности од метеоролошких карактеристика може угрожавати квалитет живота становника. Подручја у близини дивљих депонија угрожена су непријатним мирисима, а није ретка ни појава спаљивања отпада што доводи до нарушавања квалитета живота на том подручју. Пошто не постоји мониторинг квалитета ваздуха, оцена квалитета ваздуха на подручју Плана се може дати само као процена.

Што се тиче површинских вода, на ширем подручју Плана једини водоток је Југбогдановачка река. Значајна је бујична река која се често излива након наглог отапања снега. Улива се у реку Топлицу (релативно загађен водоток). Она је угрожена изливањем отпадних вода из насеља и стамбених објеката, несанитарних септичких јама, чврстим отпадом и оцеђивањем са дивљих депонија. Не постоје подаци о квалитету воде Југбогдановачке реке. Један од најзначајнијих узрока загађења воде је неодговарајућа општинска канализациона инфраструктура, односно неадекватно сакупљање и пречишћавање отпадних вода. Неадекватно, односно недовољно одржавање, довело је до значајног погоршања стања великог дела канализационе инфраструктуре из разлога што изливање непречишћених отпадних вода представља опасност по здравље људи. У целој општини Мерошина преовладава коришћење водопрпусних септичких јама које се углавном граде у близини река уз могућност излива отпадне воде у реку. Ни једно насеље у општини Мерошина нема изграђену канализацију, па тако ни насеље Југбогдановац.

Квалитет земљишта се не прати у континуитету. Земљиште се деградира процедурним водама са дивљих депонија, претераном и неконтролисаним употребом вештачких ђубрива и пестицида у пољопривреди (присуство нитрата), водом која се излива из несанитарних септичких јама и тешким металима због близине путева. На квалитет земљишта негативно утиче неодговарајућа пракса у пољопривреди укључујући неконтролисану и неадекватну примену вештачких ђубрива и пестицида, као и одсуство контроле квалитета воде која се користи за наводњавање (најчешће су то воде које су у знатном степену загађене). Широка употреба оловног бензина изазива загађење земљишта оловом дуж доминантних путева. Лоше управљање отпадом и хемикалијама изазива деградацију земљишта. Процес закишељавања земљишта настаје последицом природних педогенетских процеса, али и утицајем антропогених фактора, делом услед интензивног коришћења у претходном периоду, без примене адекватних агротехничких мера, а делом и услед глобалних процеса закишељавања киселим кишама, као дифузног облика деградације подручја према различитим сценаријима промене климе.

На планском подручју не постоје мерна места за мерење *комуналне буке* у животној средини, па се закључци могу извести на основу општих знања о акустичном загађивању. На посматраном подручју утицај буке настале као последица интензивног саобраћаја је посебно изражен у близини доминантног државног пута IB реда број 35.

Што се тиче *јонизујућег зрачења*, извор нејонизујућег зрачења су далеководи, а заштита од њиховог електричног поља и магнетне индукције обезбеђује се у току пројектовања и погона далековода сходно домаћем законодавству и смерницама Светске здравствене организације (WHO). Имајући у виду постојеће и планиране далеководе, овај утицај на животну средину сматра се контролисаним и безбедним. На основу увида у податке Агенције за заштиту животне средине и Извештаја о систематском испитивању нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини, на територији планског обухвата нису вршења мерења нивоа зрачења. Јонизујуће зрачење и извори јонизујућег зрачења нису предмет ове процене.

По питању *санитације*, на ширем подручју Плана не постоји изведена канализациона мрежа. Будући канализациони систем развијаће се као сепаратни. Дуж свих саобраћајница планирана је изградња канализационе мреже за употребљене воде. Просторним планом општине Меровина Постројење за пречишћавање отпадних вода (ППОВ) планирано је за групу насеља у којој се налази и Југбогдановац. До изградње канализационе система, као прелазно решење, дозвољена је изградња појединачних или групних водонепропусних септичких јама потребног капацитета, у складу са пројектованим количинама отпадних вода, са организованим пражњењем и одвозом садржаја од стране правних лица регистрованих и овлашћених за ту делатност. Септичке јаме морају бити изграђене без испуста и прелива у околни терен с водонепропусним дном и зидовима, о чему треба приложити атест правног лица које управља јавном канализацијом. Што се тиче депоновања отпада, Општина Меровина је обухваћена регионалним управљањем отпадом за нишавски округ (поред Ниша, Г.Хана, Сврљига, Алексинца и Дољевца).

Према подацима Министарства заштите животне средине утврђено је да се у оквиру предметног обухвата не налазе *севесо постројења/комплекси*.

На подручју Плана **не постоји систематско праћење параметара животне средине.**

Због свега наведеног, закључци о стању животне средине, у контексту израде Плана и ове Стратешке процене изводе се посредно, на основу постојања објеката, радова и активности које су извор дејства на животну средину (саобраћајна инфраструктура, начин евакуације отпадних вода и чврстог комуналног отпада, начина обраде земљишта и степена примене агрохемијских средстава у пољопривреди, и др).

Следеће активности и објекти имају највећи утицај на квалитет животне средине на ширем подручју Плана: *саобраћај* који се обавља државним путем IB реда бр. 35; *дивље депоније* (директно загађивање земљишта и подземних и површинских вода комуналним отпадом и патогеним микроорганизама са дивљих депонија, загађивање вода, ваздуха и земљишта секундарним продуктима депонија (депонијски гасови и процедурне воде) и опасност од пожара због самоспаљивања отпада, појава непријатних мириса услед спаљивања отпада на депонијама, нарушавање слике предела и др); *неразвијеност водопривредне инфраструктуре* (употреба несанитарних септичких јама у насељу са неразвијеним канализационим системом), *пољопривредне активности и ложишта* у домаћинствима.

Примена и ефикасна контрола спровођења успостављених ограничења за развој активности, објеката и радова који могу имати утицаја на загађивање животне средине обезбедиће одржавање постојећег квалитета животне средине на највећем делу подручја Плана и смањити ризик од евентуалног загађивања и деградације простора.

На подручју које се разматра кроз ову Стратешку процену постоји врло мали број података о стању животне средине и о оцени стања загађености (није дефинисано „нулто стање животне

средине“ и не постоји интегрални катастар загађивача). Стање животне средине је зато, за поједине делове подручја дато као процена, на основу идентификације потенцијалних извора загађивања и могућих значајних негативних утицаја на животну средину.

Као елементи/вредности животне средине у којима су индиковани значајнији утицаји и промене на планском подручју идентификовани су:

- **земљиште**, са негативним утицајима услед планиране изградње објеката (нарочито заузимање пољопривредног земљишта-њива, ораница и баштибудућом изградњом вишекомлекса,
- **ваздух**, за који се очекује да ће због планиране изградње бити још загађенији и лошијег квалитета,
- **бука**, са негативним утицајима током изградње и касније током експлоатације нових садржаја услед веће фреквенције саобраћаја и становника на датом простору.

II Општи и посебни циљеви Стратешке процене и избор индикатора

Општи и посебни циљеви Стратешке процене утицаја дефинишу се у складу са циљевима и захтевима у погледу заштите животне средине у другим локалним плановима и програмима, циљевима заштите животне средине утврђеним на нивоу региона, Републике и на међународном нивоу, прикупљеним подацима о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у овом Плану. На основу дефинисаних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради Стратешке процене.

2.1 Полазишта и основе општих и посебних циљева

Подручје Плана налази се западно од насеља Мерошина, у средишњем делу Општине Мерошина, обухватајући катастарске парцеле у оквиру катастарске општине Југ Богданавац. Планом се разрађује подручје од 22,20ха.

Кључно полазиште за идентификацију општих циљева СПУ, као и основ/инпут дефинисања посебних циљева представљају одлике планског подручја које се односе на карактеристике животне средине на планском подручју.

2.2 Избор посебних циљева и индикатора

Посебни циљеви Стратешке процене представљају квантификацију и квалификацију општих циљева датих у облику смерница и акција (мера, радова, активности) којима ће се извршити њихова реализација. Посебни циљеви односе се на шире подручје Плана.

Република Србија је 2008. године усвојила Националну стратегију одрживог развоја („Службени гласник Републике Србије“, бр. 57/08) којом су дефинисани принципи и приоритети одрживог развоја и 76 индикатора да прате напредак Србије ка одрживом развоју. Ови индикатори су изабрани из сета индикатора УН, али се сви индикатори не прате у Србији. Индикатори су дефинисани и у Закону о Просторном плану Републике Србије („Службени гласник Републике Србије“, бр. 88/10). Такође, Правилник о Националној листи индикатора заштите животне средине („Службени гласник Републике Србије“, бр. 37/11) прописује листу индикатора који се односе на животну средину који су овде коришћени. Индикатори Стратешке процене утицаја (*Табела 1*) су изабрани у складу са напред наведеним циљевима СПУ, на основу меродавних и суштинских одлика и садржаја области животне средине, заштите природних и непокретних културних добара на коју се процена односи и на основу индикатора Просторног плана Републике Србије и Стратегије одрживог развоја Републике Србије, а који су у складу са „Основним сетом УН индикатора одрживог развоја“. Овај сет индикатора заснован је на концепту „узрок-последича-одговор“.

Индикатори за евалуацију утврђених циљева Стратешке процене су изабрани. Они проистичу из општих циљева плана и представљају директан ослонац за идентификацију и мониторинг

посебних циљева Стратешке процене. Циљеве и индикатори, рађени за потребе ове Стратешке процене дати су у Табели 1.

Табела 1. Циљеве и индикатори Стратешке процене

Област СПУ	Општи циљеве СПУ	Посебни циљеве СПУ	Индикатори
ВАЗДУХ	Смањити ниво штетних материја у ваздуху	- Смањити емисију штетних материја у ваздух до прописаних вредности	- Емисије честица чађи, сумпордиоксида и азотдиоксида - % употребе електричне енергије, гаса и обновљивих извора енергије
ЗЕМЉИШТЕ	Заштита и одрживо коришћење земљишта	- Смањити контаминацију земљишта	- % контаминираних површина и пренамењених површина
ЉУДСКО ЗДРАВЉЕ И СОЦИО-ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ	Заштита здравља становништва и стварање предуслова за развој подручја	- Унапредити здравље становништва - Повећати запосленост	- % становништва обухваћеног системом прикупљања отпада - % становништва са приступом објектима основне здравствене заштите - % становништва под утицајем буке - минимално потребан % становника за одрживи развој подручја - % запослених и % незапослених

Табела 2. Ознаке посебних циљева Стратешке процене

Ред. бр.	Циљ СПУ
1.	Заштита и очување квалитета површинских и подземних вода
2.	Смањити ниво штетних материја у ваздуху
3.	Заштита и одрживо коришћење шума и земљишта
4.	Смањити контаминацију земљишта
5.	Успоравање негативних демографских тенденција, заштита здравља становништва и стварање предуслова за развој подручја
6.	Очување биодиверзитета и геодиверзитета
7.	Заштита, очување и унапређење предела и природних вредности
8.	Очувати заштићена културна добра

III Процена могућих утицаја на животну средину

Процена могућих утицаја Плана на животну средину, према Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину, члан 15, садржи следеће елементе:

1. приказ процењених утицаја варијантних решења Плана повољних са становишта заштите животне средине са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
2. поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења;

3. приказ процењених утицаја плана и програма на животну средину са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
4. начин на који су при процени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине, укључујући податке о: ваздуху, земљишту, клими, јонизујућем и нејонизујућем зрачењу, буци и вибрацијама, биљном и животињском свету, становништву, квалитету живота и здрављу људи, инфраструктурним, индустријским и другим објектима, или другим створеним вредностима;
5. начин на који су при процени узете у обзир карактеристике утицаја: вероватноћа, интензитет, сложеност/реверзибилност, временска димензија (локација, географска област, број изложених становника, прекогранична природа утицаја, кумулативна и синергијска природа утицаја).

3.1. Разматрана питања и проблеми заштите природе и животне средине у Плану и образложење разлога за изостављање одређених питања и проблема из поступка Стратешке процене

Критеријуми за одређивање могућих карактеристика значајних утицаја на животну средину планова и доношење Одлуке о изради стратешке процене садржани су у **Прилогу I Закона о Стратешкој процени**. Ови критеријуми заснивају се на: карактеристикама Плана и карактеристикама утицаја.

За доношење Одлуке о изради и обухвату Стратешке процене, уз примену осталих критеријума, посебно је важна идентификација проблема заштите животне средине планског подручја и могућност утицаја решења дотичног Плана на: природне ресурсе, ваздух, воду, земљиште, буку, повећање ризика од удеса, становништво, насеља, јавне службе и здравље, шумарство, ловство и риболов, пољопривреду и културно-историјско наслеђе, туристички развој, инфраструктурне и комуналне објекте, развој инфраструктурних коридора и коридора осталих техничких система, управљање чврстим комуналним и осталим типовима отпада и јачање институционалних способности за заштиту животне средине.

На основу процене стања животне средине на подручју Плана, посебно су разматрана следећа питања:

- заштита животне средине као приоритетна активност са којом ће бити усклађене све друге активности на подручју Плана;
- развој саобраћајне и комуналне инфраструктуре;
- заштита и одрживо коришћење земљишта;
- унапређење и развој привреде на планском подручју.

Извештај о Стратешкој процени може се изјаснити о томе зашто поједина питања из области заштите животне средине нису била меродавна за разматрање. У конкретном случају као таква питања оцењени су:

- а) климатске промене и девастација озонског омотача - с обзиром да садашња и очекивана продукција CO₂ и других гасова са ефектом стаклене баште, или са утицајем на озонски омотач, на планском подручју није меродавна у негативном или позитивном смислу са становишта обавеза које наша земља има у односу на одговарајуће, релевантне међународне споразуме у вези климатских промена и заштите озонског омотача,
- б) јонизујуће и нејонизујуће зрачење - утицај постојећих и планом предвиђених објеката који су извор јонизујућег зрачења није идентификован као значајан на нивоу овог плана и Стратешке процене. Нејонизујуће зрачење није мерено на предметном подручју, али се претпоставља да не преваилази границе дозвољених вредности.

3.2 Приказ варијантних решења Плана

У поступку израде Плана нису разматрана варијантна решења различитих планских активности која су од значаја за заштиту животне средине и одрживи развој планског подручја.

3.3 Претходне консултације са заинтересованим органима и организацијама

У поступку израде Плана и спровођења Стратешке процене обављен је широк круг консултација са заинтересованим и надлежним организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења већег броја субјеката, од којих су за аспект заштите животне средине од посебног значаја:

1. Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Сектор за просторно планирање и урбанизам, Београд
2. Министарство одбране, Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру, Београд
3. Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације у Нишу
4. Секретаријат за заштиту животне средине Ниш
5. Завод за заштиту споменика културе Ниш
6. Завод за заштиту природе Србије, Република Србија
7. Предузеће за телекомуникације а.д. „Телеком Србија“ а.д. Београд, Дирекција за технику-Сектор за фиксну приступну мрежу, Служба за планирање и изградњу мреже Ниш
8. Предузеће за изградњу гасоводних система, транспорт и промет природног гаса - „Yugorogaz“ а.д
9. ЈП „Србијагас“-Сектор за развој
10. ЈП „Електро мрежа Србије“ а.д. Београд
11. ЈП „ТРАНСНАФТА“ Београд
12. ЈП „Путеви Србије“ Београд
13. ЈКП „Дирекција за јавни превоз Града Ниша“
14. „ЕПС Дистрибуција“ Прокупље
15. ЈКП за водовод и канализацију „Наисус“ Ниш
16. ЈКП „Мерошина“.

Сви ови контакти сматрају се релевантним за Стратешку процену.

3.4 Евалуација карактеристика и значаја утицаја стратешких опредељења

Циљ израде стратешке процене утицаја на животну средину је сагледавање могућих негативних утицаја/трендова на квалитет животне средине на подручју Плана и предвиђање смерница за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире не стварајући конфликте у простору и водећи рачуна о капацитету животне средине на посматраном простору. Процена утицаја Плана, односно планских решења, извршена је у наставку Стратешке процене.

Извршена је евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења на животну средину на територији Плана. Значај утицаја процењује се у односу на величину утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај.

У табели 3. утицаји планских решења према величини промена оцењени су бројевима од -2 до +2, где се знак минус односи на негативне, а знак плус за позитивне промене.

Табела 3. Критеријуми за оцењивање величине утицаја

Величина утицаја	Ознака	Опис
Већи	- 2	У већој мери нарушава животну средину
Мањи	-1	У мањој мери нарушава животну средину
Нема утицаја	0	Нема директног утицаја или нејасан утицај
Позитиван	+1	Мање позитивне промене у животној средини
Повољан	+2	Повољне промене квалитета животне средине

У табели 4. приказани су критеријуми за вредновање просторних размера утицаја.

Табела 4. Критеријуми за вредновање *просторних размера утицаја*

Значај утицаја	Ознака	Опис
Регионални	Р	Могућ утицај на регионалном нивоу
Општински	О	Могућ утицај на општинском нивоу
Локални	Л	Могућ утицај локалног карактера

У табели 5. приказани су критеријуми за процену вероватноће утицаја.

Табела 5. Скала за процену *вероватноће утицаја*

Вероватноћа	Ознака	Опис
100%	С	Утицај сигуран
више од 50%	В	Утицај вероватан
мање од 50%	М	Утицај могућ

Додатни критеријуми могу се извести према времену трајања утицаја - привремени-повремени (**П**) и дуготрајни (**Д**) ефекти. На основу свих наведених критеријума врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева СПУ.

Табела 6. Планска решења обухваћена проценом утицаја

Сектор	Планска решења
Заштита природних ресурса	Заштита и коришћење пољопривредног земљишта
Инфраструктурни системи	Наставак развоја саобраћајне инфраструктуре
	Развој комуналне инфраструктуре на планском подручју (водовод и канализација, ППОВ)
Заштита животне средине	Унапређење заштите животне средине планског подручја
Привредне делатности	Унапређење привредних делатности изградњом привредних зграда и комплексаради дугорочног привредног развоја

У табели 6. извршен је избор планских решења која су укључена у процес мултикритеријумске евалуације (табела 7, 8, 9, 10) и на основу кога се идентификују стратешки значајни утицаји планских решења у односу на циљеве Стратешке процене (Табела 11).

Ред. бр.	Циљ СПУ
1.	Заштита и очување квалитета површинских и подземних вода
2.	Смањити ниво штетних материја у ваздуху
3.	Заштита и одрживо коришћење шума и земљишта
4.	Смањити контаминацију земљишта
5.	Успоравање негативних демографских тенденција, заштита здравља становништва и стварање предуслова за развој подручја
6.	Очување биодиверзитета и геодиверзитета
7.	Заштита, очување и унапређење предела и природних вредности
8.	Очувати заштићена културна добра

Табела 7. Процена величине утицаја Плана на животну средину

Планска решења	Циљеви СПУ							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Заштита и коришћење пољопривредног земљишта	0	+1	+2	+2	+1	+2	+2	0
Наставак развоја саобраћајне инфраструктуре	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	0
Развој комуналне инфраструктуре на планском подручју (водовод и канализација, ППОВ)	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0
Унапређење заштите животне средине планског подручја	+2	+2	+2	+2	+1	+1	+1	0
Унапређење привредних делатности изградњом привредних зграда и комплекса ради дугорочног привредног развоја	0	-1	-1	-1	+2	0	-1	+2

* - критеријуми према табели 3.

Табела 8. Процена просторних размера утицаја Плана на животну средину

Планска решења	Циљеви СПУ							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Заштита и коришћење пољопривредног земљишта		Л	Л	Л	Л	Л	Л	
Наставак развоја саобраћајне инфраструктуре		Л	Л	Л	Л	Л	Л	
Развој комуналне инфраструктуре на планском подручју (водовод и канализација, ППОВ)	О	Л	Л	Л	Л	Л	Л	
Унапређење заштите животне средине планског подручја	О	Л	Л	Л	Л	Л	Л	
Унапређење привредних делатности изградњом привредних зграда и комплекса ради дугорочног привредног развоја		Л	О	О	О		О	О

* - критеријуми према табели 4.

ред.бр.	Циљ СПУ
1.	Заштита и очување квалитета површинских и подземних вода
2.	Смањити ниво штетних материја у ваздуху
3.	Заштита и одрживо коришћење шума и земљишта
4.	Смањити контаминацију земљишта
5.	Успоравање негативних демографских тенденција, заштита здравља становништва и стварање предуслова за развој подручја
6.	Очување биодиверзитета и геодиверзитета
7.	Заштита, очување и унапређење предела и природних вредности
8.	Очувати заштићена културна добра

Табела 9. Процена вероватноће утицаја Плана на животну средину

Планска решења	Циљеви СПУ							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Заштита и коришћење пољопривредног земљишта		М	С	М	М	В	В	
Наставак развоја саобраћајне инфраструктуре		М	М	М	М	М	М	
Развој комуналне инфраструктуре на планском подручју (водовод и канализација, ППОВ)	М	М	М	М	М	М	М	
Унапређење заштите животне средине планског подручја	М	М	М	М	М	М	М	
Унапређење привредних делатности изградњом привредних зграда и комплекса ради дугорочног привредног развоја		В	М	М	М	М	М	М

* - критеријуми према табели 5.

Табела 10. Процена времена трајања утицаја Плана на животну средину

Планска решења	Циљеви СПУ							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Заштита и коришћење пољопривредног земљишта		Д	Д	Д	Д	Д	Д	
Наставак развоја саобраћајне инфраструктуре		П	П	П	П	П	П	
Развој комуналне инфраструктуре на планском подручју (водовод и канализација, ППОВ)	Д	Д	Д	Д	Д	Д	Д	
Унапређење заштите животне средине планског подручја	Д	Д	Д	Д	Д	Д	Д	
Унапређење привредних делатности изградњом привредних зграда и комплекса ради дугорочног привредног развоја		Д	Д	Д	Д		Д	Д

Табела 11. Збирни утицаји Измена и допуна Плана на животну средину са образложењем утицаја

Планска решења	Ранг утицаја у односу на циљеве СПУ								Образложење утицаја
	1	2	3	4	5	6	7	8	
Заштита и коришћење пољопривредног земљишта	/	+1/Л М/Д	+1Л М/Д	+2/Л М/Д	+1/Л М/Д	+2/Л В/Д	2/Л В/Д	/	Наведено планско решење има могући или вероватан дуготрајан позитиван утицај на квалитет ваздуха планског подручја, здравље становништва, биодиверзитет и на очување природних вредности, шума и шумског земљишта на планском подручју
Наставак развоја саобраћајне инфраструктуре	/	-1/Л М/П	-1/Л М/П	-1/Л М/П	-1/Л М/П	-1/Л М/П	-1/Л М/П	/	Могући су мањи привремено-повремени негативни утицаји локалног карактера, пре свега на квалитет ваздуха, земљишта, очување био и гео-диверзитета и заштиту, очување и унапређење предела и природних вредности
Развој комуналне инфраструктуре на планском	+1/О М/Д	+1/Л М/Д	+1/Л М/Д	+1/Л М/Д	+1/Л М/Д	+1/Л М/Д	+1/Л М/Д	/	Очекују се позитивни утицаји на заштиту вода, земљишта, природних вредности и биодиверзитета планског подручја.

подручју (водовод и канализација, ППОВ)									Утицаји су локалног карактера, али од посебног значаја за заштиту животне средине планског подручја
Унапређење заштите животне средине планског подручја	+2/O M/D	+1/L M/D	+2/L M/D	+2/L M/D	+1/L M/D	+1/P M/D	+1/P M/D	/	Превентивна заштита планског подручја конципирана у овом планском решењу допринеће позитивним утицајима на готово све циљеве Стратешке процене
Унапређење привредних делатности изградњом привредних зграда и комплекса ради дугорочног привредног развоја	/	-1/L B/D	-1/O M/D	-1/O M/D	+2/O M/D	/	-1/P M/D	+2/O M/D	Вероватни су негативни утицаји на квалитет ваздуха, земљишта и предео на локалном нивоу и могући позитивни дуготрајни утицаји на развој ширег подручја Плана

3.5 Кумулативни и синергетски ефекти

У складу са Законом о стратешкој процени (Члан 15) стратешка процена обухвата и процену кумулативних и синергетских ефеката. Значајни ефекти могу настати као резултат интеракције између бројних мањих утицаја постојећих објеката и активности и различитих планираних активности у подручју уна Плана.

Кумулативни ефекти настају када појединачна секторска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат.

Синергетски ефекти настају у интеракцији –синергији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја.

3.6 Опис мера за предупређење и смањење негативних и повећање позитивних утицаја на животну средину

Планска решења у Плану формирана су у складу са заштитом и унапређењем квалитета животне средине на предметном подручју у складу са решењима датим локалним развојним документима, регионалним развојним и просторним плановима, стратешким, развојним и акционим плановима и др.

План такође даје и сет планских превентивних мера и правила за уређење и коришћење простора и грађење на овом подручју. Наведене мере исказане су детаљније кроз планске циљеве и препоруке за приступ изради и процени утицаја планова, програма и пројеката на нижем хијерархијском нивоу.

Основна мера коју треба спроводити на целом подручју Плана је оптимално очување садашњег стања квалитета животне средине уз адекватну заштиту и уз појединачне интервенције на локацијама са нарушеним квалитетом појединих параметара животне средине.

Заштита ваздуха

На подручју Плана ће се примењивати мере заштите животне средине утврђене овим Планом.

Очување квалитета ваздуха и остваривање вишег квалитета ваздуха на територији Плана засниваће се на примени следећих правила и мера заштите за:

(1) смањење емисија загађујућих материја из постојећих и будућих извора загађивања (индивидуалних ложишта, из саобраћаја и привредних објеката) гасификацијом и топлификацијом подручја, коришћење еколошки прихватљивијих горива за загревање објеката – конверзија индивидуалних ложишта и веће коришћење течног нафтног гаса (ТНГ), као и коришћење електричне енергије у спрези са енергетски ефикасним термотехничким системима – топлотним пумпама, повећање локалног (индивидуалног) коришћења алтернативних извора енергије (соларне) за производњу електричне и топлотне енергије за сопствене потребе, али и контролом граничних вредности емисија загађујућих материја од стране јединице локалнесамоуправе на основу утврђених европских и националних стандарда;

(2) ограничавање емисија из нових потенцијалних извора загађивања, повећање антропопресије простора услед повећаног броја корисника простора због даљег развијања привредена предметном подручју;

(3) систематско праћење квалитета ваздуха, у складу са Европском директивом о процени и управљању квалитетом амбијенталног ваздуха (96/62/ЕС), у оквиру државне мреже мерних станица за мерење регионалног и прекограничног атмосферског преноса загађујућих материја у ваздуху и аероседиментима у оквиру међународних обавеза, а у складу са Законом о заштити

ваздуха („Службени гласник“ РС 36/09 и 10/13) и Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 11/2010 и 63/2013).

Заштита вода

Ради заштите површинских и подземних водана ширем подручју Плана од загађивања, препоручују се пажљиво и ограничено коришћење хемијских средстава у пољопривреди и санитарно одлагање отпада.

Планом се препоручује доследна примена мера заштите животне средине прописаних законом, посебно мера које се односе на испуштање (емисију) загађујућих, опасних и штетних материја у воду и антиерозиону заштиту.

Заштита вода на широј територији Плана од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно да делују, засниваће се на примени следећих правила и мера заштите:

- (1) контролом постојећих извора загађења; препознавањем и уклањањем извора загађивања река: успостављањем система интегралног управљања отпадом на територији Плана; рационалном и стручном употребом пестицида и вештачких ђубрива на подручју Плана;
- (2) изградњом канализационог система и прикључивањем свих планираних и постојећих објеката на колектор;
- (3) изградњом постројења за прераду отпадних вода;
- (4) изградом катастра септичких јама уз решавање проблема њиховог пражњења;
- (5) регистрањем свих извора загађења вода (као једног од основних инструмената интегралног управљања водним ресурсима);
- (6) изградњом објеката и мреже за водоснабдевање свих корисника на подручју Плана;
- (7) доследном применом Европске директиве о водама (2000/60/ЕС), Закона о водама РС („Службени гласник РС“ бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др.закон) и Водопривредне основе Републике Србије (ВОС) у домену: утврђивања и координације мера за површинске и подземне воде које припадају истом еколошком, хидролошком и хидрогеолошком сливу; спречавања или смањења утицаја незгода код којих долази до изненадног загађивања вода.

Заштита земљишта

Заштита и очување квалитета земљишта ће бити организована применом следећих правила и мера:

- (1) систематским праћењем квалитета земљишта у непосредној околини инфраструктурних коридора; одређивање и вредновање квалитета земљишта и утицаја прати се на основу законских оквира који су дати у Закону о заштити животне средине („Сл. Гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09- др. закон, 43/11-одлука УС, 14/16, 76/18 и 95/18-др. закон). Република Србија је, добијањем донације, укључена у спровођење Стокхолмске конвенције о дуготрајним органским загађујућим супстанцама чији је циљ заштита здравља људи и животне средине од дуготрајних загађујућих супстанци;
- (2) спровођењем техничке и биолошке рекултивације деградираног земљишта на локалним сметлиштима;
- (3) очувањем економских и екосистемских функција земљишта спровођењем техничких и биолошких радова и мера заштите;
- (4) спречавањем загађења токсичним материјама које се користе у пољопривреди: лекови, боје, пестициди, минерална ђубрива.

Еколошко управљање комуналним и опасним отпадом

Еколошко управљање комуналним отпадом на подручју Плана спроводиће се применом следећих мера:

- (1) регионалним управљањем отпадом у складу са Националном стратегијом управљања отпадом („Службени гласник РС“, број 29/10);
- (2) дефинисањем зона за лоцирање рециклажних дворишта на подручју Плана за примарну селекцију отпада и временски ограничено депоновање;
- (3) организованим прикупљањем и одвожењем отпада, спровођењем забране одлагања свих врста отпада (комуналног, грађевинског, амбалажног, опасног и другог) осим на начин и на местима како је то одређено одговарајућим планом управљања отпадом, уклањањем и санитацијом несанитарних сметлишта;
- (4) поштовањем локација намењених за депоновање опасног медицинског отпада са територије Плана.

Заштита од буке

Према члану 8. Закона о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС“ бр. 36/09 и 88/10), неопходно је утврђивање надлежности у области мониторинга буке у животној средини и заштите од буке на целој територији Плана, посебно у коридорима државних путева. Систематски мониторинг нивоа буке врши се у складу са Правилником о методологији за одређивање акустичких зона („Сл. гласник РС“ бр. 72/10), који одређује дозвољене нивое буке окружења насељених људима, методе за мерење буке, захтеве које треба да испуне професионалне организације које се баве мерењем буке као и садржај документа о изворима буке.

Надлежни за ове послове су Министарство за заштиту животне средине РС, које прописује мере и услове заштите од буке, као и јединице локалне самоуправе, које утврђују мере и услове заштите од буке, односно звучне заштите у плановима, програмима и пројектима, укључујући и оне на које даје сагласност у поступку стратешке процене утицаја, процене утицаја пројеката на животну средину, односно у поступку издавања интегрисане дозволе за рад постројења и активности.

Основна мера коју је у овом домену неопходно спровести односи се на утврђивање надлежности за спровођење мерења буке и заштите од буке у оквиру инфраструктурних коридора и изграђених средина.

IV Смернице за израду стратешких процена на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину

Чланом 5. став 1. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10) прописана је обавеза израде стратешке процене утицаја на животну средину. На локалном нивоу, за планове мањих просторних обима одлуку о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана ако постоји могућност појаве значајних утицаја, што се утврђује према критеријумима датим у Прилогу 1. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Стратешком проценом Плана обухваћени су утицаји на животну средину и припремљене мере и решења заштите животне средине.

V Програм праћења стања животне средине у току спровођења Плана

Успостављање ефикасног мониторинга предуслов је остваривања циљева Плана у области заштите животне средине, односно циљева Стратешке процене и представља један од основних приоритета имплементације Плана. Према Закону о заштити животне средине, Влада доноси програм мониторинга на основу посебних закона за период од две године за територију Републике Србије, а јединица локалне самоуправе, односно општина, доноси програм праћења стања животне средине на својој територији, који мора бити усклађен са претходно наведеним програмом Владе. Међутим, наведени програми нису још увек реализовани на територији Просторног плана општине Мeroшина.

Законом о Стратешкој процени утврђена је обавеза дефинисања програма праћења стања животне средине у току спровођења плана или програма за који се Стратешка процена ради. Законом је прописан и садржај програма мониторинга који, нарочито, садржи: 1) опис циљева плана и програма; 2) индикаторе за праћење стања животне средине; 3) права и обавезе надлежних органа; 4) поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја; 5) друге елементе у зависности од врсте и обима плана и програма. При томе, дата је могућност да овај програм може бити саставни део постојећег програма мониторинга који обезбеђује орган надлежан за заштиту животне средине. Такође, мониторинг би требало да обезбеди информације о квалитету постојећег извештаја које се могу користити за израду будућег извештаја о стању квалитета животне средине.

Кључни плански циљ је обезбеђење просторних услова за одрживи развој подручја Плана. Одрживи развој огледа се у обезбеђењу трајне и интегрисане заштите животне средине, одрживом коришћењу свих њених елемената, саобраћајно и инфраструктурно уређење и опремање, развој и модернизација саобраћајне инфраструктуре. Општи и посебни циљеви Плана, главна планска решења и њихов могући утицај на животну средину, детаљно су разрађени и предочени у претходним поглављима овог Извештаја. Циљеви Стратешке процене, који су повезани са циљевима Плана идентификовани су у поглављу I овог Извештаја. На истом месту утврђени су и индикатори, који представљају репер и ослонац за евалуацију утицаја и промена. Поједини индикатори нису могли бити квантитативно проверени, те је процена у обзир узимала квалитативно вредновање појединих параметара животне средине.

Кључне области мониторинга су природне вредности (биодиверзитет, геонаслеђе, предео, шуме), ваздух, вода, земљиште и бука.

Систем мониторинга узима у обзир два извора информација и то:

- податке о стању животне средине, који су прибављени у поступку израде и реализације различитих пројеката на подручју Плана (водоснабдевања, канализације, саобраћаја, енергетске и саобраћајне инфраструктуре, комуналне инфраструктуре, заштите, санације и унапређења биодиверзитета, предела, шума, и др.) и подацима добијеним од стране надлежних институција;¹
- подацима заснованим на прописима и утврђеним различитим програмима *редовног мониторинга* животне средине на републичком и/или локалном нивоу.

¹ посебан проблем односи се на чињеницу да на територији Плана није дефинисано „нулто стање“ животне средине.

На подручју Плана не врши се систематски (државни и локални) мониторинг животне средине, тако да се оцена већине елемената и показатеља стања животне средине изводи посредно, на основу података о објектима и активностима који могу бити извор загађења ваздуха и земљишта, односно који могу генерисати буку, отпад и зрачење.

5.1 Мониторинг систем за контролу квалитета вода

Основни документ за мониторинг квалитета вода је Годишњи програм мониторинга квалитета вода који се на основу члана 108. и 109. Закона о водама утврђује уредбом Владе на почетку календарске године за текућу годину. Програм реализује републичка организација надлежна за хидрометеоролошке послове и он обухвата месечна, недељна или дневна мерења и осматрања водотока, акумулација, изворишта од посебног значаја и једнократна годишња испитивања квалитета седимената, као и годишња испитивања подземних вода. Кроз имплементацију Плана утврдиће се обавеза проширења мреже осматрачких места, а институције одговорне за спровођење тих додатних обавеза мониторинга квалитета вода биће накнадно одређене од стране јединица локалне самоуправе. Препоручује се и утврђивање субјеката деловања у случају удеса са последицама на квалитет вода, као и начин поступања у таквим ситуацијама. Квалитет вода Југбодановачке реке која се не налази у обухвату, али је најближа планском подручју се не прати у оквиру редовног годишњег мониторинга који спроводи Агенција за заштиту животне средине. Неопходно је проширење пунктова/профила из мреже осматрачких места на којима се врши узорковање и испитивање квалитета вода.

Сходно Закону о водама, за државни односно надзорни мониторинг вода, који обухвата запремину, водостаје и протицаје до степена значајног за еколошки потенцијал и параметре (биолошке, хемијске, физичко-хемијске и хидроморфолошке) еколошког потенцијала одговорна је Агенција за заштиту животне средине.

5.2 Мониторинг систем за контролу квалитета ваздуха

Правни основ за праћење квалитета ваздуха представља Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, 135/04, 36/09, 36/09 –др. закон, 72/09 – др.закон, 43/11 – одлука УС, 14/16, 76/18, 95/18 – др.закон и 95/18 – др. закон), Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, 36/09 и 10/13) и Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 11/2010 и 63/13).

Стандарди и методе мониторинга ваздуха прописани су Правилником о граничним вредностима, методама мерења имисије, критеријумима за успостављање мерних места и евиденцији података („Службени гласник РС“ бр. 54/92, 30/99, 19/06), који је донет на основу Закона о заштити животне средине. Предмет систематског мерења су одређене неорганске материје (сумпордиоксид, чађ, суспендоване честице, азотдиоксид, приземни озон, угљемоноксид, хлороводоник, флуороводоник, амонијак и водониксулфид), таложне материје из ваздуха, тешки метали у суспендованим честицама (кадмијум, манган, олово, жива, бакар), органске материје (угљендисулфид, акролеин и др), канцерогене материје (арсен, бензен, никл, винилхлорид). Такође, правилником су прописане и материје које дефинишу стање имисије упозорења и епизодно загађење, места и динамику узорковања, као и граничне вредности наведених загађујућих материја.

Подручје Плана не поседује станицу за мерење имисије основних и загађујућих материја. Најближа мерна станица за мерење квалитета ваздуха налази се у Нишу. Неопходно је успоставити мониторинг на минимално једном месту на подручју Плана.

5.3 Мониторинг систем за контролу квалитета земљишта

Основе мониторинга земљишта намењеног пољопривредној производњи постављене су Законом о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“ бр. 62/06 и 65/08-др.закон, 41/2009, 112/2015, 80/2017, 95/2018 др.закон) и односе се на испитивање количина опасних и штетних

материја у том земљишту и води за наводњавање, а према програму који доноси Министар надлежан за послове пољопривреде. То испитивање могу обављати стручно и технички оспособљена и од стране надлежног министарства овлашћена правна лица (предузећа, привредна друштва и др.). Министар, такође, прописује дозвољене количине опасних и штетних материја и метод њиховог испитивања. Контрола плодности обрадивог пољопривредног земљишта и количине унетог минералног ђубрива и пестицида врши се по потреби, а најмање једном у пет година. Те послове може обављати регистровано, овлашћено и оспособљено правно лице, а трошкове сноси власник, односно корисник земљишта. Уз извештај о обављеним испитивањима обавезно се даје препорука о врсти ђубрива које треба користити и најбољим начинима побољшања хемијских и биолошких својстава земљишта.

Заштита пољопривредног земљишта, као и мониторинг његовог стања обавезан су елемент пољопривредних основа, чији су садржај, начин израде и доношења регулисани члановима од 5-14 Закона о пољопривредном земљишту. Истим законом предвиђено је спровођење Стратешке процене пољопривредних основа.

Праћење стања тла у односу на ерозионе процесе, посебно спирања и акумулирања материјала дејством воде, значајан је инструмент успешне заштите како пољопривредног, тако шумског и осталог земљишта, што је као експлицитна обавеза уграђено у Закон о пољопривредном земљишту и Закон о шумама („Сл. гласник РС“, бр. 30/2010, 93/2012, 89/2015 и 95/2018 – др. закон) и као начелна обавеза у Закон о заштити животне средине. С обзиром на то да очекивана реализација појединих планских решења може изазвати постојеће ерозионе процесе на подручју Плана, планирање и спровођење мониторинга биће обавеза локалних самоуправа на подручју Плана.

Мониторинг земљишта уређен је Законом о заштити земљишта („Службени гласник РС“, број 112/15) као обавеза државе и локалне самоуправе и његово успостављање треба да допринесе заштити овог подручја.

Планом се препоручује доследна примена мера заштите животне средине прописаних законом, посебно мера које се односе на испуштање (емисију) загађујућих, опасних и штетних материја у воду и земљиште, одлагање и елиминацију отпада, антиерозионе и противпожарне заштите, рекултивацију и ремедијацију, како подстицајног тако и репресивног карактера.

5.4. Мониторинг буке

Мониторинг буке врши се систематским мерењем, оцењивањем или прорачуном одређеног индикатора буке, у складу са Законом о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009 и 88/2010). Процена, праћење и контрола нивоа буке одвија се на нивоу републике или јединица локалне самоуправе. Подаци из мониторинга буке саставни су део јединственог информационог система животне средине у складу са законом којим се уређује заштита животне средине.

За подручје Плана систематски мониторинг буке се не врши, те је неопходно размотрити увођење мониторинга буке на најмање једној локацији на територији Плана.

5.5. Мониторинг природних вредности

Основни циљ је успостављање система праћења стања биодиверзитета, односно природних станишта и популација дивљих врста флоре и фауне на копну и у води, превасходно осетљивих станишта и ретких, угрожених врста, али и праћење стања и промена предела и објеката геонаслеђа. Сва наведена надгледања су у директној надлежности Завода за заштиту природе Србије, а на основу средњерочних и годишњих програма заштите природних добара. Минимумом генералног мониторинга сматра се надгледање природних вредности једном годишње, а појединачне активности на мониторингу се организују према потреби, у случају непредвиђених промена које могу имати значајније негативне ефекте.

Мониторинг шума и шумског земљишта врши ЈП „Србијашуме“ заједно са научним институцијама које се баве овом области, при чему се утврђују негативни утицаји или негативне промене као што су сушење шума, пожари, болести шума и др.

VI Приказ коришћене методологије и тешкоће у изради Стратешке процене

Закон о Стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, бр. 135/2004 и 88/2010) одражава/прихвата савремене европске методолошке и процедуралне оквире садржане у Европској директиви о процени утицаја појединих планова и програма на животну средину (Directive 2001/42/EC of the European Parliament and the Council of June, 27th 2001, on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment). С друге стране, постоји и проблем непостојања детаљније разраде и верификације јединствене методологије за израду овакве врсте процене, те су због тога, за потребе израде Стратешке процене коришћена инострана искуства, односно смернице, упутства и практични примери.

У току израде Стратешке процене, обрађивач се сусрео и са проблемом веома скромне информационе основе о животној средини. Информациона основа која је коришћена за Стратешку процену највећим делом је преузета из документационе основе овог Плана, Просторног плана јединице локалне самоуправе, као и података добијених од надлежних институција.

Основну тешкоћу у спровођењу Стратешке процене и изради Извештаја представљао је недостатак званичне, детаљно прописане јединствене методологије, на нивоу правилника. Зато је ова Стратешка процена извршила вредновање и поређење алтернатива/опција са аспекта *могућих значајних утицаја* на животну средину, и у процедури израде, а када се ради о карактеру утицаја, инсистирала на кумулативним и синергијским ефектима.

VII Приказ начина одлучивања

Начини одлучивања по питањима заштите животне средине зависе од великог низа фактора, а првенствено од значаја позитивних и негативних утицаја планских решења на здравље људи, социјални и економски развој и животну средину. С тим у вези, неопходна ја партиципација свих заинтересованих друштвених група и то: инвеститора (бизнис сектора), локалне и републичке управе, становника и невладиног сектора. На територији Плана координациону функцију ће обављати локалне управе (уз активно учешће републичких завода за заштиту природе и споменика културе, надлежних министарстава, јавних предузећа, и др).

Закон о Стратешкој процени дефинише учешће заинтересованих органа и организација, који могу да дају своје мишљење у року од 15 дана од дана пријема захтева за давање мишљења. Пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о Стратешкој процени, орган надлежан за припрему Плана обезбеђује учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени. Орган надлежан за припрему Плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину Извештаја и достављање мишљења, као и о времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења Плана. Орган надлежан за припрему Плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа, организација и јавности који садржи сва мишљења о Стратешкој процени, као и мишљења датих у току јавног увида и јавне расправе о Плану. Извештај о Стратешкој процени доставља се заједно са Извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи републичком органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. Оцењивање се врши према критеријумима из прилога II Закона. На основу ове оцене орган

надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на Извештај о стратешкој процени у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање.

После прикупљања и обраде свих мишљења, на основу којих се формира финална верзија Плана, орган надлежан за припрему Плана доставља Извештај о Стратешкој процени заједно са или непосредно након Нацрта плана надлежном органу на одлучивање.

VIII Учешће заинтересованих страна у поступку израде и разматрања Извештаја о Стратешкој процени

Консултације и учешће јавности су једна од основних и обавезних одредница процеса Стратешке процене. Приликом израде овог Плана и спровођења Стратешке процене, остварена је потребна сарадња са свим меродавним републичким органима (ресорним министарствима, Заводом за заштиту природе Србије (Радна јединица у Нишу), Републичким заводом за заштиту споменика културе, јавним предузећима и др.), као и са органима и службама локалне самоуправе општине Меровина. Учешће јавности је обезбеђено кроз јавно излагање, односно стављање на увид и расправу овог Извештаја, заједно са Нацртом просторног плана.

IX Закључци - завршни, нетехнички резиме

9.1 Приказ закључака Извештаја о Стратешкој процени утицаја на животну средину

Према Закону о Стратешкој процени, закључци до којих се дошло приликом израде Извештаја о Стратешкој процени чине обавезни садржај тог Извештаја и треба да буду представљени на начин разумљив јавности. Логика тог захтева одражава један од пет суштинских принципа Стратешке процене: начело партиципације интересних група (јавности) у планирању и доношење стратешких одлука које се тичу животне средине (према принципима Архуске конвенције). Приказани закључци одражавају чињенице, решења и мере који чине садржај Плана, као и резултате до којих се дошло у поступку Стратешке процене.

У поступку израде Плана и спровођења Стратешке процене обављен је широк круг консултација са заинтересованим и надлежним организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења већег броја субјеката: Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре-Сектор за просторно планирање и урбанизам, Београд, Министарства одбране – сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру, Београд, Министарства унутрашњих послова – сектор за ванредне ситуације у Нишу, Секретаријата за заштиту животне средине Ниш, Завода за заштиту споменика културе Ниш, Завода за заштиту природе Србије, Предузећа за телекомуникације а.д. „Телеком Србија“ Дирекција за технику-Сектор за фиксну приступну мрежу, Служба за планирање и изградњу мреже Ниш, Предузећа за изградњу гасоводних система, транспорт и промет природног гаса -, „Yugorosgaz“ a.d, ЈП „Србијагас“-Сектор за развој, ЈП „Електромрежа Србије“ а.д. Београд, ЈП „ТРАНСНАФТА“ Београд, ЈП „Путеви Србије“ Београд, ЈКП „Дирекције за јавни превоз Града Ниша“, „ЕПС Дистрибуција“ Прокупље, ЈКП за водовод и канализацију „Наисус“ Ниш и ЈКП „Меровина“.

У поступку спровођења поступка Стратешке процене и израде Извештаја закључено је следеће:

1. Обавеза спровођења Стратешке процене утврђена је на основу Одлуке о изради Плана детаљне регулације Радне зоне "Југбогдановац", ("Сл.лист града Ниша", бр.61/18) (у даљем тексту: Одлука).
2. Плански основ садржан је у: Регионалном просторном плану за подручје Нишавског, Пиротског и Топличког управног округа ("Службени лист Града Ниша", бр.1/13) и Просторном плану општине Меровина ("Службени лист Града Ниша", бр.78/12, 17/15 и 56/17).
3. Непосредни предмет Плана представљају природне вредности и параметри животне средине подручја Плана и његовог непосредног окружења.

Подручје Плана налази се западно од насеља Меровина, у средишњем делу Општине Меровина, обухватајући катастарске парцеле у оквиру катастарске општине Југ Богдановац. Планом се разрађује подручје од 22,20ха.

Граница грађевинског подручја се поклапа са границом описа планског подручја која полазиу међној тачки парцеле број 1383/96 и 1383/152 КО Југбогдановац Општина Меровина, од ове тачке ка североистоку прати западну границу парцела број 1383/124, 1383/142, 1383/141, 1383/140, 1383/123, 1383/148, до међне тачке парцела број 1382/1 и 1382/16. Од ове тачке ка југоистоку прати северну границу парцела број 1382/19, 1640/1, и даље истим правцем прати североисточну границу парцела број 1365/2, 1366/2, 1367/3, 1368/2, 1369/4, 1369/3, 1371/2, 1372/5, 1372/4, 1374/2, 1375/3, до тачке $Y=7553398.00$, $X=4790310.34$. Одавде ка југозападу пресеца парцелу број 1640/1, прати источну границу парцеле број 1509 до тачке $Y=7553386.73$, $X=4790238.75$, и даље истим правцем пресеца парцелу број 1509 до тачке $Y=7553377.97$, 4790232.14 , планираном југоисточном регулацијом до тачке $Y=7553296.37$, $X=4790179.59$. Од ове тачке ка југоистоку источном, јужном планираном регулационом линијом до тачке $Y=7553254.40$, $X=4790032.30$, пресеца парцеле број 1386/98, 1386/82 и 1386/69 до тачке $Y=7553246.85$, $X=4790027.35$, одавде ка северозападу планираном западном регулационом линијом до пресека са јужном границом парцеле број 1386/71. Одавде ка југозападу прати јужну границу парцела број 1386/71 и 1386/46 до пресека са планираном регулационом линијом, ка југоистоку источном планираном регулационом линијом, правцем југозапада преко координата тачака $Y=7553115.15$, $X=4789896.61$ и $Y=7553107.72$, $X=4789891.52$, и даље истим правцем југоисточном планираном регулационом линијом до тачке $Y=7552900.11$, $X=4789662.12$, пресеца парцелу број 1399 до тачке $Y=7552894.97$, $X=4789654.73$. Од ове тачке ка северозападу планираном југозападном регулационом линијом до тачке $Y=7552754.38$, $X=4789728.86$, пресеца парцелу број 1640/2, 1383/70 преко координата тачака $Y=7552742.63$, $X=4789746.20$ и $Y=7552801.21$, $X=4789799.22$ до пресека са регулационом линијом. Одавде ка северу планираном регулационом линијом до тачке $Y=7552801.95$, $X=4790075.40$ у прелому на североисток северном границом парцеле број 1383/96 до почетне тачке.

4. Основни циљ израде Плана јесте коришћење простора према потенцијалима природних и антропогених вредности и дугорочним потребама интегралног економског, технолошког, социјалног и културног развоја и унапређење животне средине планског подручја.

Као кључни циљеви Плана дефинисани су обезбеђење услова за просторно уређење и изградњу, планско усмеравање и контролисано ширење грађевинског земљишта, спровођење привредних трендова у актуелним околностима и одговарајућим потребама домаћег и иностраног капитала, стварање амбијента и услова за подстицај привредног развоја, подизање степена урбанизације у деловима који су лоцирани уз магистралне и регионалне путне правце, уз које је потребно да се усмери изградња нових привредних зона, стварање просторних услова за формирање зона пословања, спорта и рекреације, становања и осталих намена, утврђивање смерница за размештај садржаја и подршку активности на предметном подручју уз уважавање економских, техничко-

технолошких, еколошких, социјалних и просторно-функционалних критеријума, обезбеђење просторних услова за изградњу, опремање и функционисање магистралних инфраструктурних система на територији Општине, развој саобраћајне, техничке и социјалне инфраструктуре, опремањем комуналном инфраструктуром, обезбеђење услова за квалитетно саобраћајно повезивање постојећих и планираних намена (пре свега привредних комплекса, зона спорта и рекреације, пословања, становања и осталих намена), отклањање негативних последица које су изазване при коришћењу пољопривредног, шумског и водног земљишта супротно њиховим природно-еколошким својствима, усаглашавање и решавање потенцијалних конфликта у простору.

5. Кроз Стратешку процену извршена је анализа природног потенцијала, природних и културних вредности подручја, хидро-потенцијала, степена девастације појединих предела природним и антропогеним утицајем, интереса свих меродавних сектора и субјеката развоја на националном, републичком, регионалном и локалном нивоу ради нивелације заштитних и развојних интереса и циљева. Поједина питања, посебно осетљива са становишта еколошког и развојног интереса, детаљно су разматрана и усклађивана у поступку израде плана и Извештаја о Стратешкој процени.

6. У току израде Стратешке процене размотрена су решења у следећим планским областима: заштита земљишта као природног ресурса, развој инфраструктурних система, пре свега саобраћајне и комуналне инфраструктуре, развој подручја унапређењем привреде и заштита животне средине.

7. Без обзира на нормативна и методолошка ограничења, успешно је реализован модел селекције (раздвајања) значајних утицаја од оних који, на нивоу израде Плана и спровођења Стратешке процене, нису значајни. Као значајни утицаји разматрани су они који могу изазвати интензивне/битне и неповратне (без могућности репарације) промене природних и културних вредности, природних ресурса и здравља становништва (квалитет живота) у негативном и позитивном смислу. У оквирима ових утицаја вршено је и детерминисање мера за њихово неутралисање.

8. Изабрана планска решења нису увек била најповољнија са становишта еколошког интереса, због објективне околности да планирање простора равноправно мора укључити и развојни интерес. Због тога је и формиран низ мера (у првом реду мониторинг стања животне средине ради сагледавања кумулативних дејстава загађивача) којима ће еколошке последице планиране изградње бити значајније ублажене.